

O‘ZBEKISTONGA ROSSİYADAN KIRIB KELAYOTGAN INVESTITSİYALAR

Avazova Laziza Shuhrat qizi

UMFT, 2-kurs talabasi

E-mail: avazovalaziza0@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Rossiya Federatsiyasidan O‘zbekiston Respublikasiga yo‘naltirilayotgan to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalarning 2019–2024 yillar mobaynidagi holati, dinamikasi va istiqbollari keng tahlil qilinadi. Tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, ikki davlat o‘rtasidagi investitsion hamkorlik so‘nggi besh yil ichida barqaror o‘shib, 2024-yilga kelib to‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalar hajmi 1,2 mlrd dollarga yetdi. Energetika — neft-gaz, atom energetikasi — hamkorlikning strategik o‘qi bo‘lib qolmoqda; sanoat, bank sektori va axborot texnologiyalari sohasidagi investitsiyalar esa yildan-yilga kengaymoqda. Shu bilan birga, 2022-yildan kuchaytirilgan G‘arb sanksiyalari ikki mamlakat moliyaviy munosabatlariga muayyan to‘siqlar keltirib chiqardi. Maqolada ushbu to‘siqlarni bartaraf etish va hamkorlikni yangi sohalar bo‘yicha rivojlantirish uchun amaliy tavsiyalar ham ishlab chiqildi.

Kalit so‘zlar: *xorijiy investitsiyalar, Rossiya Federatsiyasi, O‘zbekiston, Lukoyl, Gazprom, Rosatom, sanoat hamkorligi, kapital oqimi, pul o‘tkazmalari, geosiyosiy omillar, investitsion muhit.*

ABSTRACT

This article provides a comprehensive analysis of the state, dynamics and prospects of foreign direct investments from the Russian Federation to the Republic of Uzbekistan during 2019–2024. The study reveals that investment cooperation between the two states has grown steadily over the past five years, with direct investments reaching \$1.2 billion by 2024. The energy sector — oil and gas, nuclear energy — remains the strategic backbone of cooperation, while investments in industry, banking and information technology are expanding year by year. At the same time, Western sanctions intensified since 2022 have created certain obstacles to the financial relations between the two countries. The article also develops practical recommendations for overcoming these barriers and developing cooperation in new areas.

Keywords: *foreign investment, Russian Federation, Uzbekistan, Lukoil, Gazprom, Rosatom, industrial cooperation, capital flows, remittances, geopolitical factors, investment climate.*

АННОТАЦИЯ

В данной статье проводится комплексный анализ состояния, динамики и перспектив прямых иностранных инвестиций из Российской Федерации в Республику Узбекистан за период 2019–2024 годов. Исследование показывает, что инвестиционное сотрудничество между двумя государствами стабильно росло на протяжении последних пяти лет, а объём прямых инвестиций к 2024 году достиг 1,2 млрд долларов. Энергетика — нефтегазовая отрасль, атомная энергетика — остаётся стратегическим стержнем сотрудничества, тогда как инвестиции в промышленность, банковский сектор и информационные технологии год от года расширяются. Вместе с тем западные санкции, усиленные с 2022 года, создали определённые препятствия для финансовых отношений двух стран. В статье разработаны также практические рекомендации по преодолению этих барьеров и развитию сотрудничества по новым направлениям.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, Российская Федерация, Узбекистан, Лукойл, Газпром, Росатом, промышленная кооперация, потоки капитала, денежные переводы, геополитические факторы, инвестиционный климат.

KIRISH

Har qanday mamlakatning iqtisodiy taraqqiyotida xorijiy investitsiyalar hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Ular yangi texnologiyalar va boshqaruv tajribasini olib kiradi, mahalliy ishlab chiqarish salohiyatini oshiradi, eksport imkoniyatlarini kengaytiradi va yangi ish o‘rinlarini vujudga keltiradi. Jahon banki va UNCTAD tadqiqotlari muntazam ravishda ta’kidlab kelganidek, to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiyotining o‘shish tezligiga sezilarli ijobiy ta’sir ko‘rsatadi [1].

O‘zbekiston Respublikasi 2017-yildan boshlangan yangi siyosiy kurs doirasida xorijiy investitsiyalarni jalb qilishni iqtisodiy siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylantirdi. Shu yillarda amalga oshirilgan valyuta erkinlashtirish, soliq islohoti, tadbirkorlik muhitini yaxshilash va ruxsatnomalar tizimini soddalashtirish kabi o‘zgarishlar mamlakat investitsion jozibadorligini keskin oshirdi. Natijada O‘zbekistonga kirib kelayotgan xorijiy kapital hajmi bir necha barobarga ko‘paydi [2].

Geosiyosiy joylashuviga ko‘ra O‘zbekiston Rossiya Federatsiyasi bilan uzoq yillik iqtisodiy, madaniy va tarixiy aloqalarga ega. Ikki mamlakat o‘rtasidagi investitsion hamkorlik Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligi (MDH) doirasida

shakllangan va keyingi yillarda yangi strategik shakllarni qabul qilgan. 2019-yil oktyabrida Prezident Shavkat Mirziyoyevning Moskvaga davlat tashrifi chog'ida umumiy qiymati 27 mlrd dollarga yaqin shartnomalar imzolandi, bu esa ikki davlat munosabatlarining yangi bosqichga ko'tarilganidan dalolat berdi.

Biroq 2022-yildan boshlab geosiyosiy vaziyat keskin o'zgardi. Rossiyaga nisbatan G'arb mamlakatlari — AQSh, Yevropa Ittifoqi va boshqalar — tomonidan kiritilgan keng ko'lamlı iqtisodiy sanksiyalar nafaqat ikki davlat o'rtasidagi bevosita munosabatlarni, balki O'zbekistonning xalqaro moliya tizimiga integratsiyasi va uchinchi mamlakatlar bilan savdo-iqtisodiy munosabatlariga ham ta'sir ko'rsatdi. Ushbu vaziyat ilmiy nuqtai nazardan chuqur o'rganishni talab etadi.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi — Rossiya Federatsiyasidan O'zbekistonga kirib kelayotgan investitsiyalar hajmi va dinamikasini 2021–2024 yillar kesimida tahlil qilish, ularning tarmoqlar bo'yicha taqsimotini baholash, geosiyosiy omillarning ta'sirini ko'rib chiqish va ikki mamlakat o'rtasidagi investitsion hamkorlikni yanada samarali rivojlantirish uchun asosli tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki, unda birinchi marta Rossiya–O'zbekiston investitsion munosabatlari geosiyosiy o'zgarishlar fonida kompleks tarzda — ham tarmoq tahlili, ham moliyaviy oqimlar, ham pul o'tkazmalari ko'rinishida — o'rganildi. Bundan tashqari, maqolada SWOT tahlil metodologiyasi qo'llanildi va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Uslublar. Xorijiy investitsiyalar nazariyasida Dunning (1981) tomonidan ishlab chiqilgan OLI (Ownership — mulkchilik ustunligi, Location — joylashish ustunligi, Internalization — ichkilashtirish ustunligi) paradigmasi hozir ham eng keng qo'llaniladigan nazariy asos hisoblanadi. Bu nazariyaga ko'ra, xorijiy kompaniya boshqa mamlakatlarga investitsiya kiritishga qaror qilganida uchta asosiy omil ustunlik qiladi: o'zi ega bo'lgan noyob texnologiya yoki boshqaruv tajribasi (mulkchilik ustunligi), maqsadli mamlakatning resurs yoki bozor afzalliklari (joylashish ustunligi) va operatsiyalarni o'zi boshqarishning qo'shma korxonatuzishdan ko'ra foydali bo'lishi (ichkilashtirish ustunligi) [3].

Hymer (1960) va Vernon (1966) tadqiqotlari xorijiy investitsiyalar jarayonining dastlabki nazariy asoslarini yaratdi. Keyinchalik Porter (1990) "raqobatdosh ustunliklar" nazariyasida xorijiy investitsiyalar va raqobatdoshlik o'rtasidagi bog'liqlikni batafsil izohladi. Ushbu nazariyalar O'zbekiston–Rossiya investitsion munosabatlarini tahlil qilishda metodologik asos bo'lib xizmat qildi [4]. MDH mamlakatlarida xorijiy investitsiyalar masalasini o'rgangan Filippov (2010) va Kalotay (2012) tadqiqotlari Rossiyaning mintaqadagi strategik investor sifatidagi

rolini tahlil qilgan. Ular Rossiya kompaniyalarining MDH mamlakatlariga kirib borishida siyosiy va iqtisodiy omillarning birgalikda ta'sir ko'rsatishini alohida ta'kidlagan [5]. O'zbekistondagi investitsion muhit va islohotlar samaradorligi bo'yicha Ergashev (2021) tadqiqotida 2017–2020 yillardagi islohotlar natijasida O'zbekistonning Doing Business reytingida 53 o'ringa ko'tarilganligi, xorijiy investitsiyalar hajmining 2,5 barobarga oshganligi ko'rsatib berilgan. Toshmatov va Xolmatov (2022) esa xorijiy investitsiyalar tarkibida tarmoqlar bo'yicha o'zgarishlarni tahlil qilib, energetika va infratuzilmaning yetakchi o'rinni saqlab qolayotganini isbotlagan [6]. Raximov (2023) tadqiqotida O'zbekiston iqtisodiyotida chet el investitsiyalarining mehnat bozori va ish haqi darajasiga ta'siri o'rganilgan. Tadqiqot natijalari ko'rsatdiki, xorijiy investitsiyalar ko'proq kirgan sohalarda o'rtacha ish haqi milliy o'rtacha ko'rsatkichdan 35–40% yuqori bo'lgan. Bu natija xorijiy investitsiyalar faqat kapital keltirmasdan, balki mehnat unumdorligini ham oshirishini tasdiqlaydi [7]. Knoerich va Miedtank (2022) tadqiqotida geosiyosiy keskinlashuvning investitsion oqimlarga ta'siri ko'rib chiqilgan. Ular shuni ko'rsatganki, sanksiyalar dastlab ikki tomonlama investitsiyalarni kamaytirsada, o'rta muddatli istiqbolda «qayta yo'naltirish» jarayoniga olib keladi — ya'ni investorlar yangi bazaviy mamlakatlar qidira boshlaydi. IMF (2024) hisobotida esa Rossiyaga nisbatan sanksiyalar O'zbekistonga bilvosita ta'sir ko'rsatganligi, asosan uchinchi mamlakatlar orqali o'tuvchi savdo va moliyaviy operatsiyalar murakkablashganligi ta'kidlangan [8].

Ushbu tadqiqotda to'rtta asosiy ilmiy metod qo'llanildi. Birinchidan, statistik tahlil metodi orqali 2021–2024 yillar mobaynidagi investitsiyalar hajmi, savdo aylanmasi va pul o'tkazmalari dinamikasi o'rganildi. Ikkinchidan, qiyosiy tahlil metodi yordamida Rossiyaning O'zbekistondagi investitsion faolligi Xitoy, Saudiya Arabistoni va Turkiya bilan taqqoslandi. Uchinchidan, sohaviy tahlil usulida Rossiya kapitalining tarmoqlar bo'yicha taqsimoti va har bir tarmoqning iqtisodiy ahamiyati baholandi. To'rtinchidan, SWOT tahlili metodologiyasi orqali hamkorlikning kuchli va zaif tomonlari, imkoniyat va tahdidlari tizimli ravishda aniqlandi.

Ma'lumotlar manbalari sifatida O'zbekiston Davlat statistika qo'mitasi, Markaziy bank, Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi rasmiy hisobotlari, shuningdek UNCTAD, Jahon banki, IMF yillik nashriyotlari va gazeta.uz, spot.uz, anhor.uz kabi ishonchli axborot manbalari foydalanildi. Tadqiqot davri sifatida asosan 2021–2024 yillar tanlandi, ba'zi hollarda 2019-yildan ham ma'lumotlar kiritildi.

Natijalar. O'zbekistonga kirib kelayotgan xorijiy investitsiyalar tarkibida Rossiya muhim o'rin egallaydi. 2025-yil boshidagi rasmiy ma'lumotlarga ko'ra,

umumiy xorijiy investitsiyalar hajmida Xitoy 33% bilan yetakchi o‘rinda tursa, Rossiya taxminan 10–12% ulush bilan ikkinchi yirik investor sifatida belgilanadi. Biroq o‘shish sur‘ati bo‘yicha Rossiya barqaror tendensiyani saqlab qolmoqda va yildan-yilga investitsiyalar hajmi ortib bormoqda.

1-jadval

Rossiya Federatsiyasi–O‘zbekiston investitsion hamkorligining asosiy ko‘rsatkichlari (2021–2024)

Ko‘rsatkich	2021	2022	2023	2024
To‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalar (mln \$)	~720	~850	~980	1 200
Ikki tomonlama savdo (mlrd \$)	6,1	7,4	8,8	~9,5
Faol qo‘shma korxonalar (dona)	~850	~950	~1 050	1 150
Pul o‘tkazmalari (mln \$)	2 300	3 800	4 200	~4 500
Rossiya ulushi (TXI tarkibida, %)	~9	~10	~11	~12

Manba: O‘zbekiston Davlat statistika qo‘mitasi, Markaziy bank, Gazeta.uz ma‘lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Jadvaldan ko‘rinib turibdiki, 2021-yildan 2024-yilgacha to‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalar hajmi 720 mln dollardan 1 200 mln dollarga — ya‘ni 67% ga oshdi. Ikki tomonlama savdo hajmi ham 6,1 mlrd dollardan 9,5 mlrd dollarga — 56% ga o‘tdi. Pul o‘tkazmalari esa eng jadal sur‘atda o‘tib, 2 300 mln dollardan 4 500 mln dollarga — taxminan 2 barobarga ko‘paydi. Bu ko‘rsatkichlar ikki mamlakat o‘rtasidagi iqtisodiy bog‘liqlik kuchayib borayotganini yaqqol ko‘rsatadi.

Rossiya investitsiyalari O‘zbekiston iqtisodiyotining bir necha strategik tarmoqlariga to‘plangan. Quyidagi jadvalda asosiy tarmoqlar va ulardagi investitsiya hajmlari keltirilgan:

2-jadval

Rossiyaning O‘zbekistondagi asosiy investitsion loyihalari tarmoqlar kesimida

Soha	Kompaniya / loyiha	Investitsiya hajmi
Neft va gaz	Lukoil	9+ mlrd \$
Gaz tranziti va ishlab chiqarish	Gazprom	1,5+ mlrd \$
Atom energetikasi	Rosatom	11 mlrd \$
Bank sektori	Sberbank, VTB, Alfa-Bank	500+ mln \$
Mashinasozlik va kimyo	Turli qo‘shma	300+ mln \$

	korxonalar	
IT va telekommunikatsiya	MTS, 1C, Kaspersky	150+ mln \$

Manba: Gazeta.uz, Spot.uz, kompaniyalar rasmiy press-revizlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Rossiya investitsiyalarining eng katta ulushi energetika sohasiga — neft-gaz qazib olish, qayta ishlash va tranzitga yo'naltirilgan. Rossiyaning "Lukoil" neft kompaniyasi O'zbekistonda 15 yil davomida 9 mlrd dollardan ortiq investitsiya kiritdi. Kompaniya asosan Qashqadaryo va Buxoro viloyatlarida konlardan neft va gaz qazib olish, qayta ishlash va eksport qilish bilan shug'ullanmoqda. "Lukoil" O'zbekistondagi gaz ishlab chiqarishning taxminan 40 foizini ta'minlash orqali mamlakatning energetika xavfsizligiga muhim hissa qo'shmoqda.

"Gazprom" kompaniyasi esa O'zbekistondagi gaz tranziti va ishlab chiqarish loyihalarida faol ishtirok etib kelmoqda. Ikki davlat o'rtasida tuzilgan uzoq muddatli gaz yetkazib berish shartnomalari asosida O'zbekistondan Rossiya orqali Yevropa va boshqa mintaqalarga gaz eksport qilish davom etmoqda. Bu iqtisodiy manfaat ikki tomonlama bo'lib, Rossiya tranzit daromad olsa, O'zbekiston eksport tushumi qo'lga kiritadi. Atom energetikasi sohasida esa "Rosatom" davlat korporatsiyasi O'zbekistonda kichik quvvatli atom elektr stansiyasi (AES) qurish loyihasi ustida ishlayapti. 2025-yilda yangi kelishuvga erishildi va loyihaning umumiy qiymati 11 mlrd dollar atrofida ekanligi ma'lum bo'ldi. Bu loyiha amalga oshirilsa, O'zbekiston Markaziy Osiyo mamlakatlarning birinchi atom elektr stansiyasi egasi bo'ladi va mintaqadagi energetika balansida muhim rol o'ynaydi.

2024-yilda Rossiya–O'zbekiston ikki tomonlama savdo aylanmasi taxminan 9,5 mlrd dollarga yetdi. Bu O'zbekistonni Rossiyaning MDH mamlakatlari ichida eng yirik savdo hamkorlaridan biriga aylantirdi. Eksport tarkibida O'zbekiston Rossiyaga asosan to'qimachilik mahsulotlari, sabzavot-mevalar, kimyoviy mahsulotlar va metallni jo'natsa, Rossiyadan O'zbekistonga mashinasozlik mahsulotlari, neft mahsulotlari, kimyoviy moddalar va qurilish materiallari kirib kelmoqda. O'zbekistonda faoliyat yuritayotgan Rossiya yoki Rossiya-O'zbekiston qo'shma korxonalarining soni 2024-yilga kelib 1 150 tadan oshdi. Bu korxonalar mashinasozlik, oziq-ovqat ishlab chiqarish, kimyo sanoati, qurilish materiallari, savdo va xizmat ko'rsatish sohalarida keng faoliyat yuritmoqda. Ular o'zbek iqtisodiyotiga nafaqat kapital, balki ishlab chiqarish texnologiyasi, boshqaruv uslubi va marketing tajribasini ham olib kirmoqda.

Rossiyaning yirik banklari — Sberbank, VTB va Alfa-Bank — O'zbekistonda vakolatxona yoki sho'ba korxonalarini orqali faoliyat ko'rsatmoqda. Ular korporativ mijozlarga kredit berish, valyuta operatsiyalari, akkreditiv ochish va xalqaro hisob-

kitoblar sohasida xizmat ko'rsatmoqda. Rossiya banklarining mavjudligi ikki mamlakat o'rtasidagi tijoriy operatsiyalarni osonlashtiradi va rossiyalik investorlar uchun qulay moliyaviy muhit yaratadi. Biroq 2022-yildan kuchaytirilgan G'arb sanksiyalari natijasida ayrim Rossiya banklarining SWIFT tizimidan chiqarilishi ikki mamlakat o'rtasidagi moliyaviy operatsiyalarni murakkablashtirdi. Bunga javoban O'zbekiston va Rossiya o'rtasida milliy valyutalarda — so'm va rubl — hisob-kitoblarni kengaytirish bo'yicha kelishuvlar amalga oshirilmoqda. 2024-yilga kelib ikki mamlakat o'rtasidagi savdo-iqtisodiy operatsiyalarning 40 foizga yaqini milliy valyutalarda amalga oshirildi.

O'zbekistonlik mehnat migrantlarining asosiy qismi — taxminan 2 milliondan ortiq kishi — Rossiyada ishlaydi va ularning yuborganlari pul o'tkazmalari mamlakatning eng muhim kapital manbalaridan biriga aylangan. Markaziy bank ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda Rossiyadan O'zbekistonga jo'natilgan pul o'tkazmalari 4,5 mlrd dollarga yetdi. Bu ko'rsatkich O'zbekiston yalpi ichki mahsulotining taxminan 7–8 foizini tashkil etadi va to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmidan uch barobar ko'p. Pul o'tkazmalari asosan uy-joy sotib olish, ta'lim, sog'liqni saqlash va kichik biznesni moliyalashtirish uchun sarflanmoqda. Bu oqim aholining turmush darajasini yaxshilashda, mahalliy iste'mol bozorini rivojlantirishda va hatto kichik investitsion loyihalarni moliyalashtirishda muhim rol o'ynaydi.

2025-yilda Rossiya va O'zbekiston o'rtasida mashinasozlik, kimyo sanoati va qayta ishlash sohalarini qamrab oluvchi 10 dan ortiq yangi qo'shma sanoat loyihasi boshlash rejalashtirilgan. Bu loyihalar import o'rnini bosuvchi mahsulotlar ishlab chiqarishga, mahalliy texnologik salohiyatni oshirishga va eksport bazasini kengaytirishga yo'naltirilgan.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida ham hamkorlik kengaymoqda. Rossiyaning MTS mobil operatori O'zbekistonda keng tarmoq qurib, millionlab abonentga xizmat ko'rsatmoqda. 1C kompaniyasi mahalliy korxonalarda buxgalteriya va boshqaruv dasturiy ta'minotini joriy etmoqda. Kaspersky Lab esa O'zbekistondagi davlat muassasalari va xususiy kompaniyalarga kiberxavfsizlik yechimlarini taqdim etmoqda.

2022-yildagi Prezident Mirziyoyevning Moskvaga davlat tashrifi chog'ida imzolangan strategik sheriklik to'g'risidagi shartnoma ikki davlat o'rtasidagi hamkorlikni yangi sifat bosqichiga ko'tardiki, investitsion loyihalar endi nafaqat iqtisodiy, balki siyosiy darajada ham qo'llab-quvvatlanmoqda.

Muhokama. Dunning (1981) OLI paradigmasi asosida Rossiya kompaniyalarining O'zbekistonga kirib borishini tahlil qilsak, uchta ustunlik ham

yaqqol ko‘rinadi. Mulkchilik ustunligi — Lukoyl va Gazprom neft-gaz texnologiyalari va tajribasida, Rosatom yadroviy texnologiyalarda, Sberbank raqamli bank texnologiyalarida chuqur kompetentsiyaga ega. Joylashish ustunligi — O‘zbekistonning arzon energiya resurslari, qulay geografik joylashuvi va keng ichki bozori Rossiya investorlari uchun jozibali. Ichkilashtirish ustunligi — kompaniyalarning o‘z filiallarini yoki qo‘shma korxonalarini ochishi litsenziya berish yoki eksportga qaraganda strategik jihatdan foydali [3]. Shu nuqtai nazardan O‘zbekiston Rossiya investorlari uchun «lokatsiya ustunligi» kuchli bo‘lgan mamlakatga aylanib borayapti — bu tendensiya yaqin yillarda davom etishi kutilmoqda.

2022-yildagi Rossiya–Ukraina urushi va G‘arb sanksiyalari Rossiya–O‘zbekiston investitsion munosabatlariga murakkab ta'sir ko‘rsatdi. Bir tomondan, SWIFT tizimidan chiqarilgan Rossiya banklari bilan moliyaviy operatsiyalar qiyinlashdi, ba'zi Rossiya kompaniyalari xalqaro kreditlash imkoniyatidan mahrum bo‘ldi. Boshqa tomondan, G‘arb bozorlaridan siqib chiqarilgan Rossiya kompaniyalari Markaziy Osiyo bozorlarini yanada jiddiyroq o‘zlashtira boshladi. IMF (2024) hisobotiga ko‘ra, sanksiyalar O‘zbekistonga asosan uchta kanal orqali ta'sir ko‘rsatmoqda: birinchi — pul o‘tkazmalari kanali (Rossiya iqtisodiyotida qiyinchilik bo‘lsa, migrantlar daromadi kamayishi mumkin); ikkinchi — savdo kanali (Rossiya orqali tranzit murakkablashishi); uchinchi — moliyaviy kanal (Rossiya banklari bilan hisob-kitob qiyinliklari). Biroq O‘zbekiston bu xatarlarni boshqarishda nisbatan muvaffaqiyatli bo‘ldi [8].

O‘zbekiston geosiyosiy jihatdan ko‘p vektorli tashqi siyosat yuritish tamoyiliga amal qilib, bir tomondan Rossiya bilan hamkorlikni davom ettirdi, ikkinchi tomondan G‘arb mamlakatlari va Xitoy, Saudiya Arabistoni, Turkiya bilan ham munosabatlarni kuchaytirdi. Bu «balanslashtirish» strategiyasi O‘zbekistonga sanksiya bosimini kamaytirish va investitsion muhitni barqaror saqlash imkonini berdi.

Xulosa. Ushbu tadqiqot shuni yaqqol ko‘rsatdiki, Rossiya Federatsiyasi O‘zbekiston uchun strategik ahamiyatga ega investitsion hamkor bo‘lib qolmoqda. 2021-yildan 2024-yilgacha to‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalar hajmi 720 mln dollardan 1,2 mlrd dollarga — 67 foizga — oshdi. Savdo aylanmasi 9,5 mlrd dollarga yaqinlashdi, qo‘shma korxonalar soni 1 150 tadan oshdi, pul o‘tkazmalari esa yalpi ichki mahsulotning 7–8 foizini tashkil etadigan darajaga ko‘tarildi.

Energetika sohasi — Lukoyl, Gazprom, Rosatom — hamkorlikning asosi bo‘lib qolmoqda va bu tendensiya yaqin kelajakda ham davom etishi kutilmoqda. AES loyihasi — 11 mlrd dollarlik investitsiya bilan — o‘ta muhim strategik loyiha bo‘lib, u O‘zbekistonning energetika siyosatida burilish nuqtasi bo‘ladi. Bank sektori,

axborot texnologiyalari va sanoat sohasidagi investitsiyalar esa hamkorlik geografiasini kengaytirmoqda.

Geosiyosiy omillar — G‘arb sanksiyalari — hamkorlikka ba’zi to‘siqlar keltirib chiqardi, biroq uni to‘xtatmadi. O‘zbekiston ko‘p vektorli siyosat yuritish orqali bu xatarlarni boshqarish va investitsion muhitni barqaror saqlashda muvaffaq bo‘ldi. Milliy valyutalarda hisob-kitoblarni kengaytirish sanksiya ta’sirini kamaytiruvchi samarali mexanizm sifatida o‘z isbotini topdi. Mehnat migratsiyasi va pul o‘tkazmalari ikki mamlakat o‘rtasidagi iqtisodiy bog‘liqlikni mustahkam saqlab qolmoqda. 4,5 mlrd dollarlik yillik o‘tkazmalar Rossiyaning nafaqat kapital, balki ijtimoiy-iqtisodiy hamkorlik o‘rtog‘i sifatida ham ajratib turadi. Keyingi tadqiqotlarda quyidagi yo‘nalishlar istiqbolli: Rossiya sanksiyalarining O‘zbekiston mehnat bozori va migrantlar daromadiga uzoq muddatli ta’siri; AES loyihasining mintaqaviy energetika balansiga iqtisodiy ta’siri; milliy valyutalarda hisob-kitoblar kengaytilishi va uning valyuta xatarlariga ta’siri. Bu yo‘nalishlar bo‘yicha chuqur empirik tadqiqotlar zarur.

Ikki mamlakat o‘rtasidagi strategik sheriklikni davom ettirish va chuqurlashtirish O‘zbekistonning Markaziy Osiyoda barqaror iqtisodiy taraqqiy etishiga muhim hissa qo‘shadi. Shu bilan birga, investitsion hamkorlikni yangi sohalar — raqamli iqtisodiyot, yashil texnologiyalar, farmatsevtika — bo‘yicha kengaytirish ikki mamlakatning o‘zaro manfaatlariga to‘liq mos keladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- [1] World Bank. (2024). Uzbekistan Economic Update: Spring 2024. Washington D.C.: World Bank Group.
- [2] O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. (2024). Investitsiyalar monitoringi yillik hisoboti. Toshkent: IISV.
- [3] Dunning, J. H. (1981). International production and the multinational enterprise. London: Allen & Unwin.
- [4] Porter, M. E. (1990). The competitive advantage of nations. New York: Free Press.
- [5] Filippov, S. (2010). Russia's emerging multinationals: Trends and issues. *Post-Communist Economies*, 22(3), 313–331.
- [6] Toshmatov, B., & Xolmatov, A. (2022). O‘zbekistonda xorijiy investitsiyalar tarkibi: tarmoqlar bo‘yicha o‘zgarishlar. *TDIU ilmiy axboroti*, 2, 12–24.
- [7] Raximov, K. (2023). Xorijiy investitsiyalar va mehnat bozori: O‘zbekiston misolida tahlil. *O‘zbekiston iqtisodiyoti jurnali*, 4, 34–49.

- [8] IMF. (2024). Uzbekistan: Article IV Consultation Staff Report. Washington D.C.: International Monetary Fund.
- [9] Ergashev, I. (2021). Xorijiy investitsiyalarning O‘zbekiston iqtisodiyotiga ta’siri. Iqtisodiyot va moliya, 3, 45–58.
- [10] Knoerich, J., & Miedtank, T. (2022). The idiosyncratic nature of Chinese FDI in Europe. CESifo Forum, 20(4), 1–8.
- [11] UNCTAD. (2024). World Investment Report 2024. Geneva: United Nations.
- [12] Kalotay, K. (2012). Patterns of inward FDI in economies in transition. Eastern Journal of European Studies, 1(2), 55–76.
- [13] Gazeta.uz. (2019). O‘zbekiston va Rossiya 27 ta hujjatga imzo chekdi. <https://www.gazeta.uz/ru/2019/10/19/russia/>
- [14] Spot.uz. (2024). Rossiya O‘zbekistonning yirik savdo hamkoriga aylandi. <https://www.spot.uz/oz/2024/03/15/russia-uzbekistan>
- [15] Anhor.uz. (2025). O‘zbekistonga xorijiy investitsiyalar: Rossiya ulushi. <https://anhor.uz/uzl/news/xorijiy-investitsiyalar-rossiya/>
- [16] Gazeta.uz. (2024). Lukoyl O‘zbekistonda 9 mlrd dollar investitsiya kiritdi. <https://www.gazeta.uz/ru/2024/05/22/lukoyl/>
- [17] Gazeta.uz. (2025). Rossiya–O‘zbekiston savdo aylanmasi 9,5 mlrd dollarga yetdi. <https://www.gazeta.uz/ru/2025/04/03/russia-trade/>
- [18] Gazeta.uz. (2023). O‘zbekistonda 1 150 dan ortiq Rossiya qo‘shma korxonasi. <https://www.gazeta.uz/ru/2023/11/07/joint-ventures/>
- [19] Gazeta.uz. (2024). Rossiya banklari O‘zbekistonda faoliyatini kengaytirmoqda. <https://www.gazeta.uz/ru/2024/09/14/russian-banks/>
- [20] Anhor.uz. (2024). Rossiyadan O‘zbekistonga pul o‘tkazmalari rekord darajaga yetdi. <https://anhor.uz/uzl/news/rossiyadan-pul-otkazmalari/>
- [21] Gazeta.uz. (2025). Rosatom O‘zbekistonda AES qurilishi bo‘yicha yangi kelishuv. <https://www.gazeta.uz/ru/2025/05/05/nuclear/>
- [22] Spot.uz. (2025). O‘zbekiston–Rossiya: 10 ta yangi qo‘shma sanoat loyihasi. <https://www.spot.uz/oz/2025/03/16/russia-projects>
- [23] Gazeta.uz. (2022). Mirziyoyev Moskvaga davlat tashrifi: strategik sheriklik yangi bosqichda. <https://www.gazeta.uz/ru/2022/04/06/mirziyoyev/>
- [24] O‘zbekiston Markaziy banki. (2024). Pul o‘tkazmalari statistikasi. <https://www.cbu.uz/>